

There are no translations available.

"STRYKER" – XXI AMŽIAUS U.S. ARMY KOVOS MAŠINA

Liucijus Suslavičius

2003 metų kovo mėnesį Virginijos valstijoje registruotas vienas didžiausių JAV ginklų gamybos koncernų "General Dynamic" paskelbė, kad galutinai suderino su Kanados korporacija "GM Defense" bendros veiklos principus. O šio konkurentų "susivienijimo" priežastimi yra 4 milijardų dolerių vertės kontraktas 2131 naujos kartos šarvuotų kovos mašinų JAV armijai tiekimas. Tačiau tai buvo tik "pradžios pabaiga", nes pirmąsias 8x8 tipo važiuoklę turinčias pėstininkų kovos mašinas "Stryker" "General Dynamic" perdavė užsakovui dar 2002 metų vasario mėnesį. Prieš karą su Iraku U.S. Army sausumos daliniai jau naudojo 400 "straikerių".

"Stryker" – 19 tonų sverianti keturašė šarvuota plaukianti kovos mašina, savojo 350 AG galios dizelio "Caterpillar" dėka galinti išvystyti 110 km/h greitį. Jos įgula – du kariai, o korpuse gali būti pervežami dar 9 pilnai ekipiruoti kovotojai. Tačiau tai tik bazinis modelis, nes "Stryker" iš karto buvo kuriamas kaip šarvuota universalios paskirties platforma įvairiai ginkluotei sumontuoti. Jos pasirodymas susijęs su nauju U.S. Army vadovybės požiūriu į karines operacijas, kurias amerikiečiams gali priseiti vykdyti. Šiuo metu dažniausia kovinėse operacijose naudojamais šarvuotos technikos pavyzdžiais yra tankas M1 "Abrams" ir lengvai šarvuotos universalios "ginklų nešėjo"- visureigio "AM General HMMWV", plačiau žinomo kaip "hameris", modifikacijos. Be abejo, armijos apginklavime šarvuotos technikos netrūksta – tai ir senieji vikšriniai transporteriai M113, ir pėstininkų kovos mašinos "Bradley", ir šarvuoti automobiliai LAV-25. Bet realūs kovos veiksmai Persijos įlankos rajone bei buvusioje Jugoslavijoje parodė, kad nuo šiuolaikinių prieštankinių ginklų daugiau mažiau apsaugo tik tanko šarvai, o ir tai ne visada, gi manevringi, su palyginti geru apžvelgiamumu šarvuoti "hameriai" geriau tinka kovinėse operacijose, negu ne tokie vikšriniai transporteriai, kurių šarvai vis tiek neapsaugo nuo iš arti iššautos kumuliatyvinės rankinio granatsvaiddžio granatos. Todėl 1999 metais generolas Eric'as Shinseki, tuometinis armijos štabo viršininkas, remdamasis prancūzų taikos palaikymo pajėgų Bosnijoje, naudojusį daugiaašes šarvuotas kovos mašinas, patirtimi, pasiūlė sukurti ir amerikietišką analogą, kuris užimtų vietą tarp tanko ir "hamerio". "General Dynamic" ėmėsi darbo ir labai greitai, nepraėjus nė dviems metams, išbandymams kariškiai gavo pirmuosius naujos kovos mašinos prototipus. Netrukus ji buvo aprobuota, priimta ginkluotės ir pagal U.S. Army tradiciją gavo nuosavą vardą – "Stryker", pagrebiančią II pasaulinio karo metų pasižymėjusį eilinį Stiuartą Strykerį bei Vietname kariavusį specialistą Robertą Strykerį.

"Stryker" valdymo skyrius ir variklis yra priekyje, už jo – kovinis skyrius, kur koviniame bokštelyje su virš jo įrengtu 12,7 mm kulkosvaidžiu arba 40 mm granatsvaidžiu MK-19 yra mašinos vado vieta, gi gale - skyrius pėstininkų desantui patalpinti arba sunkiajai ginkluotei įrengti. Ginkluotė užtaisoma ir valdoma iš korpuso vidaus, šauliui nereikia išlįsti iš bokštelio ir rizikuoti gauti kulka. "Stryker" savo dydžiu – 7163x 2682x2591 mm- nelabai skiriasi nuo analogiškos paskirties 8x8 tipo šarvuotų transporterių ar kovos mašinų, turi automatinę transmisiją bei vairuojamus dviejų priekinių tiltų ratus. Šarvinė apsauga nėra labai tvirta – apsaugo nuo 7,62 kalibro kulkų bei sviedinių ir granatų skeveldrų. Papildomai uždedami keraminiai šarvai garantuoja apsaugą nuo 14,5 mm kalibro kulkų. Padangos – su oro slėgio reguliavimu ir įtaisais, leidžiančiais mažesniu greičiu važiuoti toliau, net jei peršautos visos aštuonios padangos. Su pilnais bakais šarvuotis nuvažiuoja 530 kilometrų.

"Stryker" visų pirma skirtas taip vadinamoms "kovos grupėms" apginkluoti. Šios įvairaus dydžio grupės suformuojamos konkrečiai kovinei užduočiai vykdyti iš motorizuotos pėstininkų brigados padalinių. Beje, iki 2006 metų pabaigos šio modelio kovos mašinas gausiančios brigados jau dabar vadinamos "Stryker" brigadomis. Maždaug prieš metus pirmosios dešimtys "straikerių" kartu su daliniais, keičiančiais iš Irako į nuolatinės dislokacijos vietas grįžtančius mūšiuose dalyvavusius karius, atkeliavo į Iraką. Tačiau dar prieš tai, atsižvelgus į karo dalyvių pastabas, armijos dirbtuvėse jie buvo papildomai apsaugoti nuo Irako partizanų naudojamų prieštankinių ginklų. Kai kuriose korpuso vietose uždėti papildomi šarvai, o apsaugai nuo kumuliatyvinių prieštankinių granatų visas "Stryker" korpusas bei dalis važiuoklės apgaubti iš plieninių strypų suvirintomis grotomis. Jos pakankamai tankios, kad kumuliatyvinis sviedinys sprogtų nepasiekęs korpuso. Tai padidino "straikerių" svorį, bet sumažino pavojų jame važiuojantiems kariams. Irake "Stryker" naudojami tolimiems patruliniais reidams po dykumą, miestų gatvių patruliavimui, mobiliems kontrolės postams gatvių ir kelių sankryžose įrengti. Amerikiečių kariai, pradžioje su tam tikru nepasitikėjimu vertinę naujus šarvuočius, dabar jais labai patenkinti. Jie tikrai geriau apsaugoti, nei "hameriai", tokie pat greitai, gerai ginkluoti ir labai tylūs, kas neretai leidžia amerikiečiams netikėtai užklupti priešininkus. Vienas Irake tarnaujantis seržantas taip paaiškino žurnalistui "Stryker" privalumus: "Jei tanką "Abrams" girdi jau už dviejų mylių, tai "Stryker" pamatai, kai jo kulkosvaidis jau nutaikytas į tave...".

Kovos mašina iš karto buvo projektuojama taip, kad ją būtų galima operatyviai "permesti" į reikiamą vietą. Transporto lėktuvas C-130 kelia vieną "straikerį", C-17 – tris, gi didysis C-5 – net keturis. Be Irake jau gavusių "kovos krikštą" pėstininkų kovos mašinos ir šarvuotos inžinierinės mašinos, armija palaipsniui gaus dar daugybę "Stryker" modifikacijų – savaeigį 105 mm pabūklą, savaeigį 120 mm minosvaidį, prieštankinių raketų paleidimo įrenginį, savaeigį reaktyvinių sviedinių paleidimo įrenginį, žvalgybos ir cheminės – radiacinės žvalgybos mašinas, mobilų vadovavimo postą, šarvuotą medicininės pagalbos transporterį.

Amerikiečiai neabejoja, kad artimiausiam dešimtmečiui būtent "Stryker" savo universalumo dėka turi daugiausia šansų tapti svarbiausia jų armijos šarvuota kovos mašina. Netiesioginiu to patvirtinimu laikyčiau gamintojo – "General Dynamic" šiuo metu vykdomą "Stryker" "robotizavimo" programą. Į spaudą patekusi informacija apie tai rodo, kad skirtingai nei kitų ginkluotės gamyba užsiimančių korporacijų, ši programa orientuota ne tik į kovos mašinos automatišką reagavimą į gresiantį pavojų, bet ir "protingą" jos elgesį įvairiose situacijose. "Stryker" bus sumontuota taip vadinama intelektualiai valdymo sistema, kuri sugebės analizuoti situaciją ir priimti adekvačius jai sprendimus. Valdymo programos, "įdėtos" į sistemos valdantįjį kompiuterį, pagrindu yra realaus mechaniko-vairuotojo veiksmai, įrašyti bandomųjų važiavimų metu. Vėliau "vairuotojo-roboto" kūrėjai tikisi suteikti jam sugebėjimus mokytis pačiam, ne vien renkantis tinkamiausią iš atmintyje įrašytų sprendimų, o ieškoti ir rasti naujus, gal būt geresnius sprendimus, leidžiančius sėkmingai įveikti kliūtis, išvengti pavojaus. Pavyzdžiui, atsitraukti atgal, sutikus nenumatytą kliūtį, kurios negalima nei pervaziuoti, nei apvažiuoti, išvengti klampių smėlynų ar nepravažiuojamų pelkių, rasti sustojimui vietą, kur kovos mašiną nuo priešininko pridengtų reljefas ar augmenija. Kelią į nurodytą tikslą "Stryker" rastų, "skaitydamas" atmintyje saugomą elektroninį vietovės žemėlapij, nepertraukiamai skanuodamas vietovę videokameromis, radarais ir lazeriais, ieškodamas žemėje slypinčių minų indukciniais ir kitais detektoriais.